

Breve fra Rom.
De italienske Finanser.

I.

Rom d. 18 Marts 1875.

Den, som for Tiden kommer til Italien for at studere dette Lands Udvikling siden det ny Kongeriges Dannelse og for paa nært Hold at gjøre sig bekendt med Forholdene og Tilstandene i det offentlige og politiske Liv, maa, hvad enten han særlig er Økonom eller ej, uvilkaarlig først og fremmest kaste sig over Studiet af de finansielle Forhold. Man kan næsten ikke tage en Avis i Haanden uden at støde paa *il bilancio*, og «Equilibriomanien» har i den Grad gjennemtrængt Alle, at den synes at paatrykke alle offentlige Forhandlinger sit Præg. I en Artikel om denne Equilibriomani skrev for nylig Bladet «la Libertà»: «For Tiden frembyder Italien intet andet Skue for Europa end det af et Folk, som søger efter 54 Millioner; alt Andet træder i Skygge herfor, og alle parlamentariske Spørgsmaal afgjøres udelukkende fra det Synspunkt, om de ville faa nogen Indflydelse til at forøge eller formindske Underbalancen. Der er i Kammeret en allerede temmelig talrig Gruppe Deputerede, hvis Valgsprog er: «Balance for enhver Pris.» Tal til denne Gruppe om de aabne Grænser og de uforsvarede Kyster — afmal den Embedsmændenes elendige Forfatning, Vejenes utaalelige Tilstand

i nogle af Rigets Provinser, kort sagt hvilket som helst Forhold, der paatrængende gør Krav paa Opmærksomhed — den har til alt dette kun et eneste Svar: «Balancen! Balancen!» Før denne er tilvejebragt, vil det derfor ikke kunne nytte at fremkomme med Forslag om nogen som helst Reform, der medfører Udgifter, eller at tænke paa at gjøre Udlæg til saadanne materielle Forbedringer af Landets Tilstand, der i Tidens Løb ville betale sig mange Gange — kort sagt, den hele Udvikling synes at ville gaa i Staa, naar man ikke finder disse ulykkelige 54 Millioner.

54 Millioner Francs eller 36 Millioner Kroner — det klinger ganske vist ikke som en Ubetydelighed for vore Øren. Men det maa erindres, at Talen er om et Udgiftsbudget paa omtrent 1400 Millioner Fr., og at det altsaa kun er et Deficit paa omtrent 4 pCt. I Italienernes Øjne er dette derfor næsten en Ubetydelighed; thi de ere vant til ganske anderledes store Underbalancer. Lige til 1868 bevægede Deficit sig ordentligvis imellem 3 og 400 Millioner paa et Udgiftsbudget af knap 1200 Millioner, og endnu i 1873 var der et Deficit paa over 200 Millioner — og dette var dog det mindste Deficit, det ny Kongerige havde kjendt i sin trettenaarige Bestaaen. Budgettet for 1875 betegner altsaa med et Deficit af kun 54 Millioner et umaadeligt Fremskridt, og man skulde saaledes nærmest tro, at Italienerne maatte være tilfredse med at være naaede saa langt og tilbøjelige til at tage sig Forholdene lidt lettere, saa at de vare mindre bange for Foranstaltninger, der midlertidig medføre en i sig selv mindre betydelig Udgift, især naar det er af den Art, som giver Udsigt til forøgede Indtægter i Fremtiden eller i alt Fald en forøget Velstand i Befolkningen. Men Forholdet er

tværtimod — og det gjør Italienerne Ære, om end muligvis deres økonomiske Iver i Øjeblikket gaar lidt for vidt — dette, at netop Underbalancens forholdsvis ringe Størrelse har gjort dem utaalmodige efter at se den fuldstændig forsvinde. Saa længe der var et Deficit paa 3—400 Millioner — eller blot paa 200 Millioner — stod Befrielsen herfra som noget saa Fjernt og næsten Uopnaaeligt, at man slog sig tiltaals med Tilstanden som med noget Givet og ikke var saa nøjeregnende med, om der løb nogle Millioner mere eller mindre med; Ingen faldt dengang paa at forlange af en Finansminister, at han skulde rette sin hele Opmærksomhed paa at skaffe Midler til at dække Underbalancen, hvortil der ganske vist ogsaa vilde have behøvedes en Forøgelse af Skatterne med omtrent 50 pCt. Men nu, da dels gode Aar, dels heldbringende Reformer have bragt det til, at der kun mangler omtrent 4 pCt. i det Beløb, der skal dækkes, kræver man bestemt, at der maa og skal skaffes Midler dertil; det synes, at der hertil kræves en saa liden Kraaftanstrængelse, at det vilde være en Skam for Nationen ikke at udholde den, og at det vilde vidne om en utilgivelig Svaghed længere at finde sig i en permanent Underbalance. Og saaledes gaar det da til, at denne Opgave har tiltrukket sig al Parlamentets Opmærksomhed og udelukkende sysselsætter dets Tanker. «Alle de store Problemer», siger det ovennævnte Blad, «som diskuteres andetsteds, og som der ogsaa nok kunde være Grund til at diskutere hos os, røre os ikke det Mindste og tiltrække sig aldeles ikke vor Opmærksomhed. Hvis En eller Anden alligevel giver sig til at tale derom, hører man ikke paa ham og den rejste Debat falder strax til Jorden. Ti Tusinde Lirers Udgift mere eller mindre sætter strax Kammeret i Be-

vægelse, medens det forbliver ligegyldigt overfor ethvert politisk, økonomisk eller socialt Spørgsmaal. Underbalancen er som en Mare paa Italiens Bryst; før det lykkes at afryste den, kan man ikke aande frit og ikke røre sig i nogen som helst Retning.»

Den, som derfor i Øjeblikket vil give lidt Besked om de Spørgsmaal, som for Tiden sysselsætte Italien, nødsages til først og fremmest at tale om Finansernes Tilstand. Men der turde ogsaa være saa meget mere Grund hertil, som man hjemme maaske er tilbøjelig til at se disse Forhold i et noget skjævt Lys. Alt, hvad de Fleste vide om Italiens økonomiske og finansielle Forhold, indskrænker sig vistnok til, at disse sidste ere i en sørgelig Tilstand og at der ikke cirkulerer andet end Papirslapper, som man har stor Fordel af at tilkøbe sig for sit Guld, naar man kommer dertil, og endnu større Tab paa, naar man ved Bortrejsen endnu er i Besiddelse af et lille Forraad deraf. Til denne begrænsede Viden knytter sig som oftest den Betragtning, at det næppe kan være saa syndelig bevendt med Italienerne i Almindelighed og deres Statsmænd og Financiers i Særdeleshed — dem, der endnu efter saa mange Aars Forløb ikke have vidst at benytte den gjenvundne Frihed fra Fremmedherredømmet til at bringe Finanserne i Orden og lade saavel den stadige Underbalance som Opgjælden paa Papir og selve Tvangskursen forsvinde. Paa Afstand synes dette saa let en Sag, og man er derfor tilbøjelig til at tro, at der ingen ret Alvor og Kraft længere er i Italienerne, og at den megen Tale om, at Italien blot behøvede at blive et frit Land for at rejse sig af sit Fald og udvikle sine rige Hjælpekilder, kun var løs Snak, og at Folkets Dovenskab, Uvidenhed og Uvillighed til at bære de nødvendige Byrder

er lige saa stor i det ny Kongerige Italien som i de gamle Smaastater. Ganske saaledes forholder det sig dog næppe og det turde derfor ikke være af Vejen og vil forhaabentlig kunne interessere Tidsskriftets Læsere at blive lidt nærmere bekendt med, hvad der er gjort siden Italiens Gjenfødelse for at bringe Orden i Finanserne, hvilke Vanskeligheder man har haft at bekjæmpe, og hvor langt man er naaet frem. Til det korte Omrids, jeg i det Følgende vil søge at give heraf, har jeg væsentligst hentet Materialet dels fra Ruggiero Bonghi's «Storia della Finanza Italiana del 1864 al 1868», dels fra en udførlig Beretning, som et Medlem af det permanente Finansudvalg, Emilio Morpurgo, i sin Tid har udarbejdet til Forelæggelse for Parlamentet, og som senere er lagt til Grund for den Skildring, som i det statistiske Værk «L'Italia economica nel 1873» gives af Landets finansielle Tilstand; maaske denne sidste lidt for meget søger at hævde, at Regjeringen stedse har gjort, hvad den kunde, for at overvinde de store Vanskeligheder, som den finansielle Reorganisation frembød, og gaar lidt for let hen over de Reformer, som utvivlsomt allerede burde være gennemførte, men endnu stedse kun ere et *pium desiderium*; men i sin Helhed gør den dog Indtrykket af Upartiskhed og Troværdighed.

Den første Vanskelighed, som frembyder sig for den, der nærmere vil forfølge det ny Kongeriges finansielle Udvikling og drage en Sammenligning mellem denne og den tidligere Tilstand, er den, at det næsten ikke lader sig gjøre at faa nøjagtige og paalidelige Oplysninger om denne sidste. Ikke blot vare Opgjørelsesmaaderne forskellige i de forskellige Stater, men man savner ligefrem det fornødne Materiale og har væsentlig kun Opgjørelser fra

enkelte Tidspunkter at støtte sig til, uden at man altid véd, hvor ordinære eller ekstraordinære Forholdene netop i det Øjeblik vare. Muligvis er Opgjørelsen til en bestemt Tid særlig gunstig for én Stat, særlig ugunstig for en anden; i Almindelighed faar man kun Besked om samtlige Indtægter og samtlige Udgifter uden at faa at vide, hvor stor en Del af begge der ere ekstraordinære. Den nedenstaaende lille Tabel over Status i de forskellige Kongeriger og Fyrstendømmer ved Udgangen af 1861 for de nordlige og ved Udgangen af 1860 for de sydlige Staters Vedkommende giver derfor mere en Antydning af Forholdene end en virkelig Oplysning om disse, men er dog, som det bedste Udgangspunkt der haves, ikke uden Interesse:

	Indtægter.	Udgifter.	Statsgjæld, angiven i Rente.
Konger. Sardinien	391,0 Mill. L.	482,0 Mill. L.	63,8 Mill. L.
Lombardiet	80,7 —	52,4 —	7,5 —
Emilien	62,5 —	36,1 —	1,4 —
Marcherne	14,4 —	12,8 —	} 0,12 —
Umbrien	8,9 —	5,3 —	
	Tils. 557,9 Mill. L.	589,0 Mill. L.	72,8 Mill. L.
Toscana	43,3 —	57,6 —	5,8 —
Napoli	109,4 —	100,4 —	26,0 —
Sicilia	47,6 —	50,4 —	6,8 —
	I Alt 758,4 Mill. L.	797,6 Mill. L.	111,56 Mill. L.

Ved første Øjekast ser dette ikke saa galt ud; ja, det ser næsten ud, som om Tilstanden havde været langt bedre i de gamle Stater end i det ny Kongerige. Der er rigtignok en samlet Underbalance af henved 40 Mill. L.; men dels er dette kun lidt imod de senere Aars stadige

Deficit, dels hidrører det netop fra Kongeriget Sardinien, hvis Deficit endog er mere end dobbelt saa stort og kun nedbringes ved de andre Staters Overskud. Men et Spørgsmaal bliver det, dels om ikke det valgte Tidspunkt var et forholdsvis heldigt Øjeblik, dels og fornemmelig om de angivne Indtægter ere det virkelig indkomne Beløb eller kun det, som efter Budgettet skulde indkomme. Naar man betragter Forholdene i den følgende Tid og de ideelig større Restancer af Skatter, fristes man stærkt til at tro dette, saa meget mere som det er notorisk, at der paa de fleste Steder herskede en yderlig Armod og Elenighed i Folket, ligesom en saa gunstig Opgjørelse, som den ovenstaaende er for alle andre Stater end netop Sardinien og Toscana, gjør det uforklarligt, hvorledes hine kunne have efterladt sig en betydelig Gjæld, om hvilken det ligeledes vides, at den tiltog Aar for Aar. Ifølge de bedste og omhyggeligste Undersøgelser over Italiens finansielle Udvikling i Halvtredserne udgjorde den samlede Statsgjæld i 1852 c. 1310 Mill. L., i 1859 — før Krigen — c. 1482 Mill. L. Endelig maa det erindres, at det ikke saa meget var Mangel paa Balance mellem Indtægt og Udgift, der i Almindelighed maatte lægges de gamle Regjeringer til Last, som dels Skatternes uheldige Karakter og uretfærdige Fordeling, dels Indtægternes Anvendelse til Øjemed, der ingen Betydning havde for Folket, medens Alt, hvad der kunde fremme dettes Opkomst, baade materielt og intellektuelt, forsømtes.

Hvor god eller slet nu end Tilstanden har været under de gamle Regjeringer, saa er nu saa meget sikkert, at Italien i Øjeblikket langt mindre sukker under de direkte Følger af den fra disse i Arv tagne Tilstand end under dens indirekte Følger. Befrielseskrigene i 1859 og

1866 og Revolutionerne have i en utrolig kort Tid forværet Tilstanden ganske overordentlig, og ikke mindst have de provisoriske Regjeringer i de forskjellige Stater, som efterhaanden forenedes med Piemont, bidraget hertil. Allerede det førstnævnte Moment har bidraget ikke lidet til at ruinere Italiens Finanser, men langt værre end disse betydelige Udgifter én Gang for alle var den permanente Foringelse af de ordinære Skatter, som skyldtes Revolutionerne og de provisoriske Regjeringer. Disses første Værk var nemlig i Almindelighed Ophævelse af en Del af de mest trykkende og mest forhadte Skatter — vel at mærke i det prisværdige Øjemed at erstatte dem med andre, der hvilede paa mere retfærdige Principer. Men dette Sidste gik ikke saa let som det Første, og i Almindelighed blev denne lidet taknemmelige Del af Reformen ladt i Arv til den italienske Regjering. Og ikke nok hermed; men samtidig paabegyndtes en Mængde betydelige Udgifter til Foranstaltninger, der altfor længe vare tilsidesatte og forsømte af de gamle Regjeringer, men som først vilde kunne bære Frugt i Fremtiden.

Hvor uheldigt alt dette end senere viste sig for det vordende Kongeriges Finanser, tør man dog ikke gaa for strængt i Rette med de Paagjældende derfor. Man maa erindre, hvor ofte det Stikord havde gjenlydt og hvor dybt den Overbevisning havde slaaet Rod hos alle liberale Italianere, at Italien besad udtømmelige Hjælpekilder, naar man blot forstod at finde og bruge dem rettelig, og at der intet Andet udfordredes end de despotiske Dynastiers Fald og Frihedens Gjenfødelse for at faa Rigdommen til at springe frem overalt. Hvad Under da, om man i den første Begejstring over den gjenfundne Frihed ikke tog i Betænkning at afskaffe nogle af de for Abso-

lutismen karakteristiske Paalæg og Byrder og paa den anden Side at gennemføre nogle af de heldbringende Foranstaltninger, hvis Tilsidesættelse og Forsømmelse altid var bleven bebrejdet de gamle Regjeringer som en af deres Hovedsynder? Selv efter de provisoriske Regjeringers Ophør og Kongerigets Konstituering vedbleve disse Illusioner endnu i nogen Tid. «Hvis De», skriver Bonghi 1868 i sine Breve til Giuseppe Saracco, «erindrer alle de Debatter, som i 1860 og 1861 førtes i det italienske Parlament om Finanstilstanden, vil De give mig Ret i, at de alle kunne gjengives med den ene Frase: «Vi vide vel ikke, hvormange Fod Vand vi have at sejle i; men derom kan der ingen Tvivl være, at vi ingen Vanskelighed ville have ved at befare et saa godt Farvand som det forenede Italien.» Vi gav os virkelig paa Vejen med den Illusion, at den Rejse, som det ny Italien havde at gjøre, i ingen Retning vilde være lykkeligere og lettere end netop i Henseende til Finanserne. Vi havde regnet paa alle de Besparelser, som naturligen maatte følge af syv Regjeringers Sammensmeltning til én, og paa alle de Rigdomskilder, der naturligvis maatte vælte frem af en, som man mente, af Gud saa velsignet Jordbund, der nu var rensset for alt det Ugræs og alle de vilde Skud, der hidtil havde gjort den til et Morads.» Denne Bekjendelse er en god Undskyldning for de provisoriske Regjeringers Færd. Men det Faktum lader sig rigtignok ikke fordølge, at der her ved frembragtes en aarlig Underbalance paa over 100 Mill. Lire, som det nu blev det ny Kongeriges Sag at skaffe dækket, samtidig med, at Statsgjælden dels ved Krigen 1859, dels ved Revolutionerne i de forskjellige Stater blev forøget med 50 pCt. Før Krigen i 1859 beløb Staternes samlede Gjæld sig, som anført, til 1482 Mill. L. — i 1861

var den stegen til 2241 Mill. L. Det var en tung Arv for et nyt Rige.

Og Arven blev saa meget tungere, som man — hvad der ogsaa tjener noget til Undskyldning for Revolutionens Statsmænd — i Grunden ikke ret vidste, hvorledes man egentlig sad i det. Den Vanskelighed, det nu har at skaffe Oplysninger om de gamle Staters finansielle Tilstand, godtgjør bedst, hvorledes man i den første Tid maatte gaa halvt i Blinde med Hensyn til Status i de udstrakte Provinser, der vare blevne lagte ind under den piemontesiske Krone. De, der vidste nogen Besked, vare for største Delen netop de højere Embedsmænd, der ifølge Forholdenes Natur maatte følge Regjeringerne i deres Fald. «Til den Forstyrrelse, der i saa Henseende fandt Sted i det nyere Italien, findes der næppe noget tilsvarende Exempel hos noget andet Folk», siger Morpurgo. «De gamle Regjeringer havde for største Delen taget Administrationens Traditioner med sig i deres Fald, og det, som i de forskjellige Provinser var bleven tilbage heraf, lod sig ikke let smelte sammen til ét System og til at udgjøre et saadant organisk Hele, som den ny Stat behøvede for at kunne fremtræde som et levende Samfund og ikke blot som et Konglomerat af uensartede Bestanddele. Dersom det mulig kunde siges om andre Administrationsgrene, at man havde gjort bedre i foreløbig at hjælpe sig med dem, som de vare, i Stedet for at ile med at bringe Enhed tilveje, behøver det næppe nærmere at paavises, at Ensartethed i den finansielle Styrelse var uundgaaelig nødvendig. Ikke destomindre vare Forholdene saadanne, at Regjeringen i lang Tid savnede et virksomt Redskab til at gennemføre den; man savnede det mest nødvendige Kjendskab til Administrationens virkelige Til-

stand; og imedens den var nødt til at fremlægge nogenlunde begrundede Overslag over Indkomster og Udgifter, savnede den Midler til med Sikkerhed at opklare de Vilkaar, hvorunder den maatte arbejde. Der var en Uendelighed af Systemer, af Love, af Sædvaner, som frembød sig fra alle Sider og nødte den til at bevæge sig som En, der vanker om imellem Skygger, midt imellem uensartede og endnu bestandig højlig forstyrrede Forhold. Italiens Finansadministration har maattet konstituere og udvikle sig lidt efter lidt, lempende sig efter de faktiske Forhold — har maattet skride frem uden at kunne betænke sig blot en eneste Dag, stadig tænkende paa nye Expedients og til samme Tid dragende Omsorg for at gjøre dem saa lidet trykkende som muligt.» Dette er tilvisse vægtige Undskyldningsgrunde, men selve Slutningsordene synes paa den anden Side ogsaa at antyde, at de ikke have saa ganske Uret, som bebrejde samtlige Finansministre, at de kun have tænkt paa Expedients, paa Udveje fra den øjeblikkelige Forlegenhed, men at ingen af dem har udkastet en stor og samlet Plan for en hel ny Finansordning. Den temmelig hyppige Vexlen af Finansminister, især i de første Aaringer, har vistnok bidraget ikke lidet hertil. I Kongerigets første Tiaar har man havt ikke mindre end ni forskjellige Finansministre, af hvilke Ingen har været Minister mere end højst to Aar; først fra 1870 er der kommet lidt mere Stadighed i Forholdene, for saavidt som der siden Udgangen af 1869 kun har været to Finansministre, Sella og Minghetti, der tilmed begge høre med blandt hine ni Mænd, der tidligere have fungeret som saadanne, og altsaa nu ere komne mere forberedte til deres vigtige Hverv, end Tilfældet har været med alle de andre.

Den Opgave, der har været at løse, vilde maaske endog have været lettere, naar man strax havde udkastet og bestræbt sig for at gennemføre en hel ny Finansplan. Thi det mest paatrængende var dog at skabe Overensstemmelse mellem Skatter og Afgifter i samtlige Provinser saavel som en ensartet Administration; og det havde maaske været nok saa let at faa Alle til at gaa ind paa et helt nyt System, end at udstrække et for en enkelt Provins ejendommeligt System til de andre mod til Gjengæld at laane enkelte Enhedsmomenter fra disse.

Den første Betingelse for Enhed i Finanserne var selvfølgelig et ensartet Møntsystem for hele Landet. Dette gennemførtes ved Lov af 24 Avgust 1862. At allerede Gjennemførelsen heraf ikke var saa ganske ubetydeligt et Arbejde, kan ses deraf, at det samlede Beløb af Mønter, der skulde sættes ud af Cirkulation, i denne Lov ansloges til ikke mindre end 576 Mill. Francs. At dette Overslag ikke har været saa meget overdrevent, fremgaar deraf, at der i Virkeligheden er bleven sat et Beløb af 507 Mill. Francs. ud af Omløb indtil Udgangen af 1873, og at en Del gamle neapolitanske Mønter endnu antages at være i Cirkulation i Syditalien. Paa den anden Side ere i det sidstnævnte Beløb indbefattede $12\frac{3}{4}$ Mill. Francs. fra Venedig, som ikke kunde være tagne med i Beregningen, samt c. $11\frac{1}{2}$ Mill. Francs. i fuldvægtige 1- og 2-Francs Stykker, der, som bekjendt, senere i det franske Møntforbund ere blevne afløste af Mønter af ringere Finhed. I Stedet for de inddragne Mønter blev der i Aarene 1862—66 udmøntet henved 400 Mill. Lire; men efter at Tvangskursen er bleven indført, har Udmøntningen selvfølgelig kun været ringe; mærkelig nok er der dog fra 1867—72 aarlig bleven udmøntet imellem 22 og 35 Mill. Lire; og medens

det i de to første Aar væsentlig kun var Skillemønt, navnlig Bronzemønt, der jo for Øjeblikket ere de eneste Mønter, der cirkulere i Italien, hvor der nu ikke kjendes noget større Møntstykke end et 2-Soldi-Stykke (c. 7 Øre), har det fra 1869—72 væsentlig været Sølv-5-Francis-Stykker, der ere blevne udmøntede; i 1873 steg Udmøntningen endog til over 62 Mill. Lire, hvoraf de 20 Mill. i Guld. Hvor alle disse Mønter ere blevne af, er ikke godt at sige; men den stadige Udmøntning og lige saa stadige Forsvinden af disse Mønter, der vel alle gaa til Udlandet, siden man ingen af dem ser her, hidrører muligvis for en Del derfra, at stedse flere italienske Obligationer synes at finde Vejen tilbage til italienske Hænder, ligesom omvendt allerede Nødvendigheden af at betale en betydelig aarlig Rente af Statsgælden til Kreditorerne i Udlandet bidrager til at gjøre Handelsbalancen tilsyneladende ugunstig. Man antager nemlig, at omtrent $\frac{1}{3}$ af de italienske Statsobligationer ere paa udenlandske Hænder.

Mindre Vanskelighed frembød Skabelsen af selve denne italienske Statsgæld — d. v. s. Sammensmeltningen af de gamle Staters, tildels svævende, Gjæld til en eneste consolideret Statsgæld, om end ogsaa dette — et af de første finansielle Enhedsarbejder, paabudt ved Lov af 4 August 1861, altsaa knap 5 Maaneder efter Kongerigets Proklamation — har givet Administrationen ikke saa lidt at bestille. Ifølge denne Beslutning blev da i «Gran Libro del debito pubblico» indskrevet en aarlig Rente af 115 Mill. L., svarende til en Kapital af over 2400 Mill. L.; men allerede ved Udgangen af samme Aar var Beløbet steget til over 150 Mill. L., den nominelle Statsgæld altsaa til over 3 Milliarder.

Jeg skal ikke her gaa nærmere ind paa de Vanske-

ligheder, som Organisationen af en hel ny Administration, der for en stor Del bestod af uøvede Kræfter og for en stor Del, selv for de mere prøvede Kræfters Vedkommende, skulde ledes efter ny Principer, maatte frembyde. Det maa blot herved yderligere erindres, at Finansadministrationen jo paa mangfoldige Punkter er afhængig af den øvrige Administration, og at det gjælder om at faa alle dennes enkelte Brancher ordnede til det ny System. For ret at vurdere Vanskelighederne herved behøver man blot at tænke paa, at der hos os endnu stedse, efter at den ny Forfatning har bestaaet i en Fjerdedel af et Aarhundrede, i Rigsdagen føres Klager over, at navnlig de militære Ministeriers Regnskabsførelse paa forskjellige Punkter lader Noget tilbage at ønske. Hvor meget mere maatte Sligt da ikke blive Tilfældet i de første ti Aar i en Stat af Italiens Størrelse, der tilmed er sammensat af saa forskjellige Elementer, af hvilke adskillige kun uvilligt bøjede sig for de andres Overlegenhed og de af dem gennemførte Systemer!

Det indrømmes nu ogsaa, hvilket navnlig fremhæves i den ovennævnte Beretning til Parlamentet, at disse Systemer fra først af ikke vare saa ganske heldige. Man havde taget den franske Finansadministration til Mønster og kopieret dens hele udviklede System af Opgjørelser, der nærmest synes beregnede paa at vanskeliggjøre Overblikket over den virkelige Status. At dette System bidrog i høj Grad til, at man i de første Aar ikke kunde komme ret til Klarhed over den virkelige Tilstand, «det godtgjorde de Opgjørelser over Statskassens Status, som Ministrene fremlagde i Parlamentet, og som visselig ikke altid stemmede indbyrdes overens, og det godtgjorde den Usikkerhed med Hensyn til Vurderingen af vor Status og den

Forskjellighed i Opgjørelsen af samme, som karakteriserede dem, der med de aflagte Regnskaber i Haanden skulde undersøge Finansernes Tilstand eller diskutere de finansielle Forslag. Men fremfor Alt godtgjorde forskellige af selve Finansministrene det, idet de fuldkommen loyalt fremstillede den sande Tilstand og foreslog Midler til at afhjælpe den. Skarpere og klarere end nogen Anden paaviste Sella, da han gav en Beretning over Statskassens Status med Udgangen af 1864, at, hvis den Langsomhed, hvormed Statsregnskaberne kompileredes, for en Del hidrørte derfra, at Administrationen endnu ikke havde tilstrækkelig god Assistance, saa laa Grunden til den dog endnu mere i Loven, som for at sikre den største Akkuratessse i og den bedste Kontrol med Regnskabernes Aflæggelse holdt dem aabne næsten i det Uendelige, idet den lod dem passere gennem syv forskellige Stadier, paa hvert af hvilke der frembød sig Mulighed for Omændring. Den italienske Regnskabsførelse, der var indført ved Lov af 13 Novbr. 1859, fulgte indtil Overdrivelse den franske Regnskabsførelse selv i dens svageste Punkter, og ligesom i Restaurationens, Louis Philippe's og det andet Kejserdømmes Periode «les crédits supplémentaires, complémentaires et extraordinaires» gjorde en afsluttet og normal Regnskabsopgjørelse næsten til en Umulighed, saaledes skabte hos os Mangelen af en nogenlunde nær Afslutning af de paagjældende Regnskaber og særlig de i Langdrag trukne Regnskaber over «spese straordinaris», «spese residue» og «spese maggiori» en saa indviklet Situation, at man savnede de fornødne Elementer til at bygge nye Overslag og Budgetter paa, og de afsluttende Regnskaber, den sande og endelige Op-

gjørelse, kunde først forelægges Parlamentet efter en ubegrænset Tids Forløb.»

Efter at Sella i Marts 1865 havde gjort Parlamentet Rede for disse Forhold, forelagde han mod Slutningen af Aaret et Lovforslag om en forandret Regnskabsopgjørelse. Men andre parlamentariske Arbejder, de politiske Forhold, Administrationens Flytning fra Turin til Florents og en hyppig Vexlen af Ministre — i Løbet af 1866—68 havde Sella ikke mindre end fem forskjellige Efterfølgere i Finansministeriet — forsinkede Lovens Behandling, saa at den først vedtoges i April 1869 — kort før Sella paa ny blev Minister og saaledes selv blev den, der kom til at gennemføre den ny Ordning. Ifølge denne skulde Regnskabet sluttet i det Øjeblik, da Finansaaret udløb, saa at kun de i dette stedfundne Udbetalinger blev Gjenstand for samme; der etableredes da ved Siden af det foreløbige Budget et definitivt (Tillægsbevilling — *prima e definitiva previsionc*); Formen for Regnskabet forbedredes og der fastsattes et bestemt Tidspunkt for Kasseopgjørelsens Forelæggelse for Parlamentet (*la risultante di cassa e dei residui attivi e passivi della gestione dell' anno*). For hurtigere at komme til den bedre Tilstand, som skulde blive Resultatet af denne ny Ordning, og som ogsaa virkelig er indtraadt, saa at man siden 1870 hvert Aar har kunnet forelægge det endelige Regnskab for det foregaaende Aar, besluttede man derhos, at den specielle Opgjørelse for hvert af Aarene 1862—67 — man var altsaa endnu i Begyndelsen af 1869 ikke naaet til den fuldstændige Opgjørelse for det første af disse Aar — skulde bortfalde og Regnskabet for dem alle sex opgjøres under Et. Det var egentlig først ved denne hensigtsmæssige Foranstaltning, at man fik et fuldstændig klart

Overblik over den finansielle Tilstand, og det er derfor vistnok ogsaa en af de væsentligste Bebrejdelser, der kan gjøres Parlamentet, at dens Gjennemførelse maatte vente i fire Aar. Resultatet af denne var ikke særdeles lysteligt: medens den samlede Udgift i disse 6 Aar havde udgjort c. 6,290 Mill. L., havde de ordinære Indtægter kun beløbet sig til knap 3,610 Mill. L.; der var altsaa en samlet Underbalance af c. 2680 Mill. eller gennemsnitlig c. 440 Mill. aarlig, medens den i 1861 dog kun havde været 353 Mill. L.

Det Sidstanførte maa nu selvfølgelig ikke forståes saaledes, som om man først nu kom til Vished om, at der hvert Aar var et meget betydeligt Deficit; det havde man selvfølgelig kun mærket altfor godt fra Aar til Aar. Om der end kunde være Uenighed og Uvished om, hvorvidt det enkelte Aars Deficit var et halvt Hundrede Millioner større eller mindre end antaget, vare dog Alle, og ikke mindst Finansministrene, paa det Rene med, at der hvert Aar ad ekstraordinære Veje maatte skaffes Udvej for nogle Hundrede Millioner. Men om dette Deficits virkelige Karakter og sande Aarsag kunde man i de første Aaringer kun bevæge sig i Gissninger. At et nyt Riges Stiftelse, at særlig Bestræbelserne for at bringe dets Forsvarsvæsen i en til Rigets Størrelse svarende Skikkelse og Gjennemførelsen af de Foranstaltninger, som Enhedsværket krævede, navnlig i Retning af Administrationens Omdannelse, maatte medføre en Del betydelige Udgifter i de første Aar, men som derefter kunde ventes at ville forringes, var rimeligt nok, hvorfor det ogsaa nok kunde forsvares at dække særlige Udgifter enten ved Salg af Statsformue eller ved Laan. Hvor stor en Del af de første Aars Deficit, der derefter maatte betragtes som

permanent og dækkes ved nye permanente Indtægter, var det meget vanskeligt at afgjøre. Og ligesaa vanskeligt var det, forinden virkelige Statsregnskaber for flere Aar forelaa, at faa fuld Vished om, hvilken Virkning Gjennemførelsen af de ny Skatter og Formindskelsen af adskillige af de ældre vilde øve, samt om ikke Underskuddet for en Del hidrørte fra Skatterestancer, som senere vilde indkomme eller i alt Fald ikke saaledes gjentage sig i de følgende Aar. Og endelig gjorde man sig ogsaa skyldig i Illusioner om den Værdi, hvortil Statens forskjellige Ejendomme, hvis Salg for en Del skulde dække Underbalancen, vilde kunne udbringes — Noget, som selvfølgelig ligeledes først Fremtiden kunde vise. Tager man alt dette i Betragtning, maa man vistnok give Bonghi Ret, naar han mener, at der ikke med Føje kan rettes nogen Bebrejdelse imod de Mænd, der vare Finansministre indtil Udgangen af 1864, fordi de indtil da have søgt at hjælpe sig igjennem ved Hjælp af Expedients og da navnlig ved at gjøre Gjæld og ved at sælge Statsejendomme.

En Ting synes man dog — i alt Fald nu bagefter — at kunne bebrejde disse Mænd, nemlig at de altfor meget sloge sig til Ro ved forholdsvis smaa Expedients, der stedse kun skaffede Udvej for et halvt eller et helt Aar, saa at der aldrig blev den fornødne Ro og Frihed for daglige Plagerier og Bekymringer for Udkommet til at udkaste en mere samlet Plan. Nogen Undskyldning kan dog maaske ogsaa her søges i Forholdene; og det maa vel ogsaa indrømmes, at denne Bebrejdelse i det Væsentlige gaar ud paa, at der blandt de paagjældende Mænd ikke har været noget fremragende finansielt Geni. Men dette kan jo kun beklages, ikke med Føje bebrejdes hverken de Paagjældende eller Landet, som har sat dem

paa deres Plads. «Bastogi, Sella, Minghetti, Scialoja og Ferrara ere», siger Bonghi, «i forskjellige Retninger Italiens bedste og modneste Kræfter. Et Land kan ikke søge sine Ministre blandt de Talenter, om hvis Existens det endnu ingen Kundskab har, og alle dem, som det vidste, at det havde, har det forsøgt.» Men ganske vist havde det været heldigere, om man havde givet sig lidt mere Tid til at prøve dem og vexlet dem lidt mindre hyppigt. Men dette have dels de personlige, dels de parlamentariske Forhold ikke tilladt. Vegezzi, som var det ny Riges første Finansminister, var det, i Følge Bonghi's Udsagn, egentlig imod sin Villie og forblev kun af Hengivenhed for Cavour paa sin Post, indtil Kongeriget Italien var lovlig proklameret i Marts 1861 — «træt som han var af fra Dag til Dag og med den største Møje at skulle skaffe Penge til de mest paatrængende Udgifter». Hans Efterfølger Bastogi indsaa snart Nødvendigheden af at følge en anden Fremgangsmaade og skaffe sig Tid og Ro til at lægge en fornuftig Finansplan; han forskaffede sig derfor i Juli 1861 ved et Laan en Sum af 500 Millioner Lire. At dette Laan lykkedes, var ligesom det første Bevis, det ny Kongerige modtog paa, at man fæstede Lid til dets Existens. Det betragtedes derfor ogsaa som et overraskende Held, at det lykkedes Bastogi at rejse dette Laan paa nogenlunde taalelige Vilkaar. Kongeriget Piemont havde i 1859 og i 1860 maattet udstæde sine Laan til en Kurs af 80 og $80\frac{1}{2}$ pCt.; man fandt det da meget favorabelt for det ny Kongerige at faa Laanet — et 5 pCt.s Laan — til en Kurs af $70\frac{1}{2}$ pCt. Det var formodentlig ogsaa denne Mistillid til sin egen Kredit, som var Skyld i, at man indskrænkede sig til et Laan, om hvilket det var givet, at det inden meget kort Tid

vilde være helt forbrugt. Thi det Rigtigste havde utvivlsomt været, om man strax havde rejst saa stort et Laan, at man i det Mindste i to à tre Aar kunde være fri for at plage sig med daglige smaa Expedients; der vilde da lettere være kunnet gjort noget Helt og Samlet for at forbedre Tilstanden. Nu var det kun Galgenfrist, man vandt. Allerede i Juni 1862 var Kassen ligesaa tom som før; man maatte gribe til ny Expedients, Udstædelsen af Skatkammerbeviser og Salg af Statsejendomme — og tilsidst til nye Laan til stedse slettere Kurser. I 1866 var man alt naaet ned til en Kurs af $52\frac{1}{2}$ pCt., og i 1868 finder Bonghi det næsten utroligt, at man i 1861 har kunnet rejse Laan til 70 pCt. Men, som sagt, dengang fandt man det vel selv næsten utroligt, at det vilde kunne lykkes, og man kan da ikke undres over, om man ikke dristede sig til at tage Munden mere fuld og gjorde Laanet mindst dobbelt saa stort. Mindst dobbelt saa stort — thi i Marts 1863 maatte man dog optage et nyt Laan af samme Størrelse og allerede i December 1863 ét tredie, som gav et Nettoudbytte af henvend 200 Mill. L. Det var et samlet Beløb af 1728 Mill. L., hvormed den nominelle Statsgæld forøgedes i Løbet af $2\frac{1}{2}$ Aar — samtidig med, at man havde solgt en Del Domæner og forlods oppebaaret Forpagtningsafgiften af Jernbanerne for flere Aar.

Naar man imidlertid vilde bebrejde Bastogi, at han ikke havde gjort Laanet større, maatte det paa den anden Side indrømmes ham, at han virkelig benyttede den vundne Galgenfrist til at udkaste en Plan til at tilvejebringe Balance — en Plan, som han vel forhindrede fra personlig at føre igjennem, men som senere i alt Væsenligt blev adopteret af Efterfølgerne. Det var klart, at det tilsigtede Øjemed kunde opnåas ad tre

Veje: dels ved at formindske Udgifterne, dels ved at bringe mere ud af de for Haanden værende Indtægtskilder, og dels ved at skabe nye. Det maatte strax falde naturligt først at prøve, hvad der kunde gjøres i den første Retning, og det maa indrømmes de successive Regjeringer, at de forholdsvis hurtig og ikke uden Energi begyndte at tage fat paa denne Del af Opgaven. Ser man nemlig bort fra de saakaldte «urørlige Udgifter», o: saadanne, hvis Størrelse er absolut bestemt ved Kontrakt eller Lov, Renterne af Statsgælden, Pensioner og Understøttelser m. v., vil man finde, at de øvrige Udgifter, o: Administrationsudgifter, Udgifter til Hær og Flaade, til offentlige Arbejder, Justitsvæsen og Undervisning etc., alt i Kongerigets andet Aar naaede deres Maximum og i de følgende Aar aftog temmelig raskt. Opgjørelserne heraf ere noget forskellige; i Følge Bonghi's Beregninger skulde denne Del af Udgifterne i 1862 have udgjort 768 Mill. L. og i 1865 være nedbragt til 528 Mill., medens de i Følge «Italia economica» i førstnævnte Aar kun udgjorde 684 Mill., i sidstnævnte endnu 567 Mill. L. Selv efter den sidste, mindst gunstige, Beregning havde der altsaa i Løbet af tre Aar fundet en Nedgang Sted paa 117 Mill. eller omtrent en Sjettedel af Totalbeløbet. Men hvor priseligt dette end kunde være, er det klart, at der ad denne Vej alene ikke kunde naas synderlige Resultater, eftersom de «urørlige Udgifter» paa Grund af de betydelige Laan, som Dækningen af den aarlige Underbalance efterhaanden krævede, stadig steg i et langt stærkere Forhold, saa at de samlede Udgifter, der i 1862 kun havde udgjort 921 Mill. L., i 1865 vare voxede op til 1066 Mill.! Og det Ulykkeligste herved var jo, at man i Følge Sagens Natur temmelig snart maatte naa en Grænse

for Nedgangen i de mere vilkaarlige Udgifter, medens de «urørlige» maatte vedblive at voxe, saalænge man vedblev at have et aarligt Deficit. Hvad kan det hjælpe, at man siden 1868 med Undtagelse af et enkelt Aar har kunnet holde de militære Udgifter, som i 1862 naaede 368 Mill., under 200 Mill., og at Udgifterne til den civile Administration i længere Tid er bleven holdt omtrent paa samme Punkt, hvortil de vare nedbragte i 1865, naar de «urørlige» Udgifter fra 242 Mill. i 1862 ere voxede til — 739 Mill. i 1873?

Det synes i det Hele at have været Regjeringens og Parlamentets Hovedfejl — hos hvilken af disse to Magter Hovedskylden maa søges, vil jeg i Øjeblikket ikke indlade mig paa at afgjøre — at man ikke strax har haft Øjet tilstrækkeligt aabent for, at den gamle Sætning: Tid er Penge, her fik en ganske særegen Anvendelse. Naar man hvert Aar har en Underbalance af 4—500 Millioner at dække ved Hjælp af laante Penge, der maa forrentes med 7, 8 à 9 pCt., er det indlysende, at hvert Aar, man kan fremskynde Tilvejebringelsen af en virkelig Balance, er lig med en Nedgang i Udgifterne med 30 à 40 Mill., og at omvendt ethvert nyt Aars Underbalance forøger Byrden i samme Omfang. Det synes derfor unægteligt, som om den eneste effektive Udvej var at forøge Indkomsterne snarest muligt. At man derfor under disse Omstændigheder lod fire Aar hengaa, før man fik gennemført Loven om en anden Regnskabsaflæggelse, der var den første Betingelse for at se klart i Sagen og navnlig komme til Klarhed om, hvilke Indtægter der kunde og burde forøges, er for den, der ikke kjender nøje til de parlamentariske Forhold i hin Tid, næsten uforstaaeligt, selv om man tager de undskyldende Momenter med i Betragtning,

som indeholdes i Krigen 1866, Venetiens Indordnelse i det øvrige Statslegeme og Administrationens Flytning fra Turin til Florents.

Endnu mindre forstaaeligt bliver det imidlertid, — især naar man erindrer, at det netop fra første Færd var opstillet som en af de tre Veje, der maatte følges, at bringe Mere ud af de forhaanden værende Indkomstkilder — at den allerede i 1862 af Sella foreslaaede Reform af den for de fleste Skatters Vedkommende brugte Oppøbsmaade behøvede omtrent 10 Aar for at føres igjennem i Parlamentet. Hvor paatrængende nødvendig en saadan Reform var, fremgaar klart af følgende Tal, der vise Skatterestancerne for hver enkelt Provinses Vedkommende, angivet i pro Cent af hvad der burde være indkommet, endnu saa sent som i 1869:

De gamle Provinser	46 pCt.
Sardinien	67 —
Lombardiet	21 —
Modena	24 —
Parma	40 —
Toscana	36 —
Romagna, Marche og Umbria . .	34 —
Neapel	38 —
Sicilien	57 —
Venetien	9 —

Tages hele Landet under Et, viser det sig, at der endnu i 1869 knap indkom 62 pCt. af de direkte Skatter. Det var fornemmelig Indkomstskatten (*tassa sulla ricchezza mobile*) og nogle mindre Skatter (*vettura e domestici* samt *pesi e misure*), der gav saa betydelig en Restance; af Indkomstskatten indkom saaledes kun 50 pCt. af det

Beregnete; men selv af Skatterne paa faste Ejendomme indkom der paa Landet og i Byerne henholdsvis kun c. 72 og 64 pCt. I de følgende Aar bedrede Forholdet sig vel noget, idet der i 1870 indkom 66 pCt., i 1871 69 og i 1872 endog over 81 pCt. af det samlede Skattebeløb; men det var, i Følge «Italia economica», først i Begyndelsen af 1873, at «et System, som kun kan forekomme de slette Skatteydere yderlig haardt, men som til samme Tid beskytter de gode Skatteyderes og Finansernes Interesser, har kunnet indføres i enhver Del af Riget uden Modstand. Hovedpunkterne i det ny System ere, at til Skatteopkræver udnævnes for en Tid af 5 Aar den Højstbydende, der lønnes med Procenter og er forpligtet til at præstere Kavtion og til at indbetale i Statskassen ogsaa de ikke betalte Skatter. Paa den anden Side er der som Korrektiv tilstaaet Skatteydernes Ret mere omfattende Beskyttelse. Disse Reformer kunne siges at sætte Kransen paa den italienske Finansadministrations Bygning, og det kan fremhæves med stor Tilfredsstillelse, at det ny Enhedssystem ikke har mødt haardnakket Modstand eller uovervindelig Uvillie.» Hvorvidt denne sidste Paastand virkelig holder Stik, turde dog maaske være noget tvivlsomt; i det Mindste forsikre Folk, der have opholdt sig her i længere Tid og have bedre Lejlighed til at lære Folkets Stemning at kjende, at der netop for Tiden hersker megen Uvillie imod Regeringen, tildels netop paa Grund af de trykkende Skatter. Og dog har utvivlsomt det sidste Aars gode Høst hjulpet ud over mange Vanskeligheder og gjort den forøgede Strenghed i Skatteopkrævningen mindre følelig, end den ellers vilde have været. Og saa meget indrømmes af Alle, at Folket

er haardt betyngtet med Skatter, og at det er vanskeligt at finde ny Beskatningsgjenstande.

Hvilke Skridt der i sidstnævnte Retning dels ere foretagne, dels yderligere paatænkes, vil der næppe være Plads til at gaa nærmere ind paa i dette Brev. Hvorvidt det overhovedet vil blive mig muligt, saaledes som jeg havde tænkt ved dette Brevs Begyndelse, i et senere Brev at gjøre Rede derfor, maa jeg foreløbig lade staa hen, saa meget mere som min Forventning om, at Forhandlingerne om den svævende Finansplan for indeværende Aar og de Foranstaltninger, hvorved den sidste Rest af Underbalancen skulde bringes til at forsvinde, skulde finde Sted under mit Ophold her, synes at ville blive skuffet. Kun saa meget skal jeg her i al Korthed antyde som mit Hovedindtryk af Italiens Finanzhistorie i de sidste 14 Aar, at en ikke ganske kort Række af — i Ordets egentligste Forstand — kostbare Aar synes at være gaaede tabt ved utilbørlig Forhaling og Mangel paa Energi til at give de valgte Foranstaltninger et tilstrækkelig vidt Omfang. At der maatte hengaa flere Aar, førend de nødvendige Forudsætninger for at kunne udkaste en samlet Finansplan og gennemføre de nødvendige Reformere vare tilstede, har jeg alt fremhævet; men det forekommer mig unægtelig, at de kunde have været tilstede allerede i 1865—66, og mindst 4—5 Aar synes mig at være gaaede tabte, der maatte have kunnet benyttes bedre. Og det maa erindres, at disse 4—5 Aar repræsenterer en samlet Underbalance af omtrent 1500 Mill. L., til hvis Dækning der nu aarlig kræves omtrent 120 Mill. L. Den nedenstaaende Tabel*) vil vise, at det er denne Tøven med at lade Under-

---

*) De nedenstaaende Beløb ere alle i Millioner af Lire; i Totalsum-

balancen forsvinde, der netop har gjort det saa vanskeligt at naa hen til dette saa meget eftertragtede Punkt. Indtægterne have været i stadig Stigen og ere efterhaanden bragte op fra 458 Mill. i 1861 til 1280 Mill. i 1874 og de egentlige Statsudgifter (Administration, Forsvarsvæsen, Undervisning, offentlige Arbejder osv.) have dog holdt sig snarere under end over det Punkt, hvorpaa de stode i 1861—62. Den stedse stigende Indtægt sluges stedse af de i samme Forhold stigende Udgifter til at skaffe Underbalancen af Vejen. Det er paa en Maade en ny Udgave af Historien om de Sibyllinske Bøger!

merne ere de bortkastede Cifre medregnede. Indtil 1868 stemme Opgivelserne ikke fuldstændig overens indbyrdes.

	Administrationsudgifter i videre Forstand:			Saakaldte •urørlige• Udgifter.	Samlede Udgifter.	Ordinære Indtægter.*	Deficit.
	civile.	militære.	Tils.				
1861	336	275	611	200	812	458	353
1862	315	368	684	242	921	471	449
1863	318	306	625	274	897	511	385
1864	361	320	682	351	1033	565	467
1865	318	249	568	501	1066	637	429
1866	236	509	746	496	1256	639	617
1867	270	319	590	549	1117	784	333
1868	327	216	543	648	1187	726	460
1869	345	186	532	619	1151	901	249
1870	200	186	387	634	1021	800	221
1871	396	189	586	691	1277	1016	261
1872	447	193	640	726	1366	1158	208
1873	428	215	644	739	1384	1180	203
1874					1396	1294	102

II.

Rom d. 27 Martz 1875.

Det kan nu betragtes som afgjort, at min Forventning om at kunne overvære Parlamentets Forhandling om de Forholdsregler, hvorved den sidste Rest af den siden Kongerigets Stiftelse permanente Underbalance skal bringes til at forsvinde, ikke vil gaa i Opfyldelse, eftersom Parlamentet nu har taget Paaskeferie indtil 12te April og det anses for givet, at der selv efter Feriens Slutning vil hengaa nogen Tid, inden denne for Italien saa betydningsfulde Sag vil komme til Forhandling. Naar jeg betegner denne Sag som betydningsfuld, er det ingeniunde, fordi selve de Forslag, der foreligge, ere af Betydning, ligesom det anses for tvivlsomt, om de overhovedet ville gaa igjennem; men derimod fordi Underbalancens Forsvinden vil være en epokegjørende Begivenhed i Italiens Historie — maaske den vigtigste, der i Øjeblikket kunde indtræde. Efter min Overbevisning vil nemlig denne Underbalancens Bortfalden være enstydig med dens definitive Forsvinden, saafremt ikke aldeles uforudseelige Begivenheder, saasom en i dette Øjeblik lidet sandsynlig Krig, skulde indtræde. Som jeg nemlig i mit tørste Brev har paavist, have de ordinære Indtægter i de senere Aar været i en jævn og stadig Stigen, medens de ordenlige Statsudgifter — inklusive dem til Forsvarsvæsenet — stadig holdes omtrent paa samme Punkt. Saasnart der derfor blot én Gang er tilvejebragt Balance, vil denne sikkert hurtigt forvandle sig til et aarligt Overskud; og det tør derfor ventes, at man fra dette Øjeblik vil kunne begynde at arbejde paa Papirspengenes Inddragen; sker dette blot med nogenlunde Iver og Energi, vil man temmelig snart kunne naa saa vidt, at Tvangskursen, om den end formodentlig vil

vedblive i længere Tid, dog vil blive uden praktisk Betydning, ligesom for Tiden i Frankrig, idet man uden nogen overvættets stor Inddragning af Sedler vil kunne naa til pari-Kurs. Og naar dette først er opnaaet, da vil den Mare, der nu i saa mange Aar har tynget Italiens Bryst, være afrystet og dets økonomiske Gjenfødelse for Alvor kunne begynde. Den Dygtighed og tilsyneladende Lethed, hvormed saavel Turin som Florens have forvundet det betydelige Tab, som Residensens og hele Administrationens Bortflytning har forvoldt dem, vidner fordelagtigt om den Arbejdskraft og den økonomiske Dygtighed, som findes i Italien. Men Udviklingen af en paa Udlandets Markeder beregnet Industri saavel som af den herpaa baserede Handel hæmmes selvfølgelig i høj Grad ved den uhyre Usikkerhed, som den stadig fluktuerende Seddelkurs medfører. Et Blik paa den grafiske Fremstilling af Guldagioen, som ledsager «Italia economica», viser strax, hvor vanskeligt det maa være at gjøre blot nogenlunde sikre Beregninger med Hensyn til den Fordel, der kan opnaas ved Ind- eller Udførsel af Varer, der først kunne afsættes nogle Maaneder efter, at Indkjøbet er sket. Thi Omvexlingerne ere store og bratte. I Begyndelsen af 1867 var saaledes Opgjælden paa Papir kun 3 pCt. — i April samme Aar var den 12 pCt.; i Septbr. var den paa Ny sunken til 5 à 6 pCt. — og i Januar 1868 naaede den 17 pCt. Fra dette Højdepunkt gik den igjennem en Del mindre Svingninger nedad, indtil den i Juni 1870 kun var 2 pCt.; men den fransk-tyske Krigs Udbrud bragte den strax op til 12 pCt. Senere har den endog en Tid naaet 20 pCt.; men i den senere Tid har den mest svinget om 10 pCt. Selv har jeg nu her i Løbet af nogle Uger set den gaa ned fra 10 til 8 pCt. for derefter atter

at hæve sig lidt igjen. At dette Forhold maa være en sand Landeplage, vil Enhver let kunne sige sig selv; og Italienerne føle dette da ogsaa stærkt nok til, at det tør ventes, at de med stor Energi ville arbejde paa Tvangskursens Ophør, saasnart den sidste Rest af den hidtil permanente Underbalance er forsvunden. Men endnu har det ikke været dem muligt at give Afkald paa dette Hjælpemiddel, der tværtimod siden 1866 har været omtrent den eneste Kilde til nye egentlige Laan. At man just ikke har været synderlig tilbøjelig til at rejse egentlige Statslaan, efter at man i 1866 maatte bebyrde Finanserne med en aarlig Rente af 1 Mill. L. blot for at erholde 10,52 Mill. L. til Laans, kan til Nød nok forstaas, ligesom ogsaa, at det fra et finansielt Standpunkt kan, selv om Ulemperne ved Tvangskursen tages med i Beregning, blive anset, alt vel overvejet, for den billigste Maade at rejse Laan paa; men man kan dog næppe andet end misbillige denne stadige Benyttelse af et saa misligt Hjælpemiddel. Aar efter Aar er denne Gjæld til Banken — og dermed Sedlernes Mængde — bleven forøget med gjennemsnitlig omtrent 80 Mill. L., saa at den fra 250 Mill. L., som den var i 1866, nu er steget til 880 Mill., hvilket Beløb den efter Minghettis Meddelelse i Parlamentet forleden — den 15 Marts — havde naaet ved Udgangen af forrige Aar. Da Ministeren den nævnte Dag fremlagde Beretningen herom i Parlamentet, var den svulmet op til et saa stort Bind, at dens Fremlæggelse fremkaldte almindelig Munterhed. Endnu i det sidst forløbne Aar er Gjælden til Banken voxet med 40 Mill. L.

Om denne Sags endelige Ordning saa vel som om hele den finansielle Situation i Almindelighed tør det vel ventes, at den forestaaende Diskussion om dette Aars

Budget vil bringe Antydninger og Oplysninger. Da jeg nu imidlertid ikke vil kunne oppebie disse, vil det maa-ske være rettest strax at supplere den i mit første Brev givne Fremstilling af den finansielle Udviklingshistorie med nogle korte Antydninger af de Midler, hvorved man dog omsider er naaet til det nu foreliggende oftnævnte Resultat: et Deficit paa kun 54 Mill. Lire, der alt nu, i Følge Minghettis Meddelelser forleden Dag, paa Grund af den Stigning i Indtægterne, der alt har vist sig i de forløbne Maaneder af indeværende Aar, tør anses for indskrænket til 42 Mill. L.

Hvad der er gjort for at nedbringe Udgifterne, har jeg alt omtalt i mit første Brev, og ligeledes har jeg dér berørt, hvad man har gjort for at bringe mere ud af de alt forhaanden værende Indtægter. For at undgaa Misforstaaelse skal jeg dog her tilføje, at det selvfølgelig ikke var Meningen, at de dér berørte betydelige Skatterestancer vare enstyrdige med en Ikke-Betaling af de paagjældende Beløb; men paa den anden Side vil det let indses, at en ikke ubetydelig Del af de saaledes forsinkede Betalinger, der slæbe sig fra det ene Aar til det andet, til Syvende og sidst dog vise sig uerholdelige, ligesom i ethvert Tilfælde Staten taber Renterne af disse Beløb, medens den selv maa forrente sin Gæld i dyre Domme. Hvor store Beløb der saaledes Aar efter Aar faktisk ere blevne uerholdelige, ser jeg mig ikke i Stand til at oplyse; men ved den i mit første Brev omtalte Reform af Skatteopkrævningen vil der nu bl. A. opnaas det, at der hvert Aar maa finde en endelig Opgjørelse Sted med Opkræverne, saa at de virkelig uerholdelige Beløb ikke mere komme til at staa paa Papiret i længere Tid.

Vende vi os dernæst til Betragtningen af, hvad der

er gjort for at forøge Indtægterne, behøves der blot et Blik paa den tidligere meddelte Tabel for at se, at disse Aar efter Aar ere blevne bragte betydeligt op, og at de i de sidste 3—4 Aar have udgjort over det Dobbelte af, hvad de beløb sig til i Begyndelsen af Tresserne. Men det vil ogsaa ses, at, bortset fra den Forøgelse af Indtægterne, der var en ligefrem Følge af Venetiens Indlemmelse i Riget, er det først efter 1868, at en særdeles betydelig Stigning af de ordinære Indtægter begynder at finde Sted. Indtil dette Tidspunkt har man da navnlig i stort Omfang maattet tilvejebringe ekstraordinære Indtægter for at dække de Beløb, hvormed Udgifterne oversteg de ordinære Indtægter. Den samlede Differens mellem disse udgjør for den hele Række af 13 Aar i Alt c. 4,683 Millioner Lire, et Beløb, som man kun for en Del har kunnet dække ved Laan. Uagtet nemlig den italienske Statsgæld fra 1860 til 1873 er bleven forøget til over det Tredobbelte, nemlig fra omtrent 2400 Mill. L. til næsten 8½ Milliard — iberegnet Seddelgjælden og den svævende Gjæld*) — er det dog kun en mindre Del af denne betydelige Forøgelse, der er bleven rejst som egentligt Statslaan for at give et Provenu for Finanserne. Dette er navnlig Tilfældet — foruden med Seddelgjælden og Skatkammerbeviserne, tilsammen knap 1 Milliard — med c. 2½ Milliard konsolideret Gjæld, der er rejst i 1861—66 og har givet et Provenu af 1687 Millioner L. Af Resten er en stor Del overtaget som Arv fra Kirkestaten, en anden givet som Erstatning til Østerrig og de de-

---

*) Den 5 pCt.s konsoliderede Gjæld udgjorde i 1873 c. 6751 Mill. L., den 3 pCt.s omtrent 213 Mill., tilsammen altsaa henved 7 Milliarder L.

possederede Fyrster, eller udredet som Vederlag for overtagne Kirkegodser, eller ydet Jærnbaneselskaberne som Subvention under forskjellige Former osv. Dette bør ikke tabes af Sigte, naar man vil bedømme den italienske Finanshusholdning; ikke blot er Grunden til den Gjæld, som nu trykker Landet saa haardt, bleven lagt, inden Kongeriget Italien dannedes, men ogsaa efter dets Danelse har det maattet betale til Højre og Venstre for at sikre sig en fortsat og livlig Bestaaen. Omtrent en Tredjedel af den konsoliderede Gjæld er dels Arv fra Fortiden, dels Vederlag til Fortidens Fyrstehuse, og en ikke ringe Del skyldes selve Befrielsesværket. «Vi have for at fremme og befæste Enhedsværket maattet give Penge ud baade til Højre og til Venstre», sagde en fremragende Italiener til mig forleden; «vi have maattet betale vore Venner og vi have maattet betale vore Fjender; vi have givet Pensioner til de fordrevne Fyrster saa vel som til de italienske Patrioter, der have ofret sig for Befrielsesværket; vi have maattet søge at forsonde sex til Provinsstæder reducerede Residensstæder med deres Skjæbne ved ad forskjellige Veje at give dem nogen Erstatning; vi have for at fremme Landets Enhed anlagt eller understøttet Jærnbaner, der slet ikke betale sig, men vare politisk hensigtsmæssige; og vi have selv til Syvende og sidst maattet betale Alt, hvad Paven i en Aarrække har givet ud for at bekæmpe os.»

Derimod kunde man maaske med mere Grund rette Bebrejdelser imod de italienske Finansministre for den Maade, hvorpaa de have realiseret Statsejendommene, uagtet det dog ogsaa her maa erindres, at Forholdene have været dem meget ugunstige, fordi det stadig har

været dem en Nødvendighed at skulle skaffe Penge og at skulle skaffe dem hurtigt.

Først og fremmest er der Salget af Jernbanerne. Af disse var det alene Norditaliens Jernbaner, hvis Afhændelse var en egenlig Finansoperation. Overdragelsen af de andre til Società Romana og Società Meridionali var, i Følge den nuværende Kultusminister Bonghi's Udsagn, «saaledes sammenblandet med Forpligtelser til ny Anlæg, at der her snarere var Tale om en Kompensationsoverenskomst end om et Salg.» Dette er saa meget mere sandt, som Selskaberne, navnlig det første, saa langt fra have kunnet opfylde deres Forpligtelser, at der er Tale om, at Staten enten selv maa overtage Jernbanerne paa Ny for saaledes at skaffe sig den skyldige Sum betalt, eller ligefrem stille dem til Avktion for Selskabets Regning for at gjøre sig betalt af Kjøbesummen. Og hvad de norditalienske Baner angaar, som Staten solgte for 200 Mill. Lire, da «vilde det være spildt Ulejlighed nu at undersøge, om der ikke burde være betalt mere for dem; det, som det her kommer an paa at fremhæve, er, at de 200 Mill. skulde betales i Løbet af tre Aar, fra 1865—68, men at vi i Maj 1866 nødsagedes til at diskontere de tilbagestaaende Rater med et Tab af 14 Mill. L.», hvortil endnu kom et Tab af 12 Mill. L., som fremkom ved Forskjellen mellem Betaling i Guld og i Sedler. I Virkeligheden fik Staten saaledes kun 174 Mill. for disse Jernbaner.

Ikke stort bedre gik det — i alt Fald for en Del — med Salget af Domænegodset. At man strax tænkte paa at sælge en Del af dette for dermed at dække en Del af de ekstraordinære Udgifter, var saa meget mere i sin Orden, som Staten besad en meget betydelig Mængde Ejen-

domme, der krævede en omfattende Administration. I Følge officiel Opgjørelse var der endnu ved Udgangen af 1872, efter at man havde dels solgt, dels bortgivet Ejendomme og Rettigheder til en samlet Værdi af 700 Mill. L., Statsejendomme af næsten 1 Milliards Værdi tilbage — heri rigtignok medregnet Regjeringsbygninger o. Lign. At det har haft en ikke ringe Betydning for Landets økonomiske Udvikling, at saa betydelige Ejendomme ere gaaede over i private Hænder, er vistnok utvivlsomt; men fra et rent finansielt Synspunkt tage de herhen hørende Operationer sig noget anderledes ud. Thi fra dette Synspunkt skulde Hovedsagen være at fritage Landet for at gjøre Laan, hvis Renter oversteg de Indtægter, som Statsejendommene kunde give. Men i Virkeligheden fik den hele Transaktion en saa blandet Karakter, at den fuldt saa meget blev et Laan som et Salg. Thi det viste sig snart, at man, naar man vilde udbringe Ejendommene til deres virkelige Værdi, ingenlunde kunde kaste dem ud paa Markedet i saa store Mængder, som man havde tænkt sig. I Stedet for at man, som Minghetti havde gjort Regning paa, i Aarene 1862—65 skulde faa solgt for c. 230 Mill. L., viste det sig, at man i dette Tidsrum kun fik solgt for c. 48 Mill. L., hvorved Statskassen bragtes i stor Forlegenhed, saa at man maatte søge andre Hjælpe-midler i Stedet. I 1864 fattede da Minghetti den Plan at overdrage et Aktieselskab Salget af Ejendommene for ved dettes Mellekomst hurtigere at kunne rejse Penge. Men da hans Efterfølger Sella frygtede for at afslutte en saadan Overenskomst uden at indhente Parlamentets Samtykke dertil, trak Sagen i Langdrag, og da den endelig kom i Stand, var det paa Vilkaar, der vare alt andet end fordelagtige for Staten. Dette fremgaar tilstrækkeligt af

de faa Ord, hvormed hele denne Sag affærdiges i den halvt officielle Beretning i «Italia economica», hvor det blot siges: «Men den Fordel, som Finanserne fik af Salget af Domænegodserne, blev ikke saa stor, som man havde kunnet haabe. Staten modtog forskudsvis af det paa-gjældende Selskab c. 150 Mill. L., til Vederlag for hvilken Sum den udstedte 15 Obligationer, hver paa 14,14 Mill. L., altsaa tilsammen til et Beløb af 212 Mill. L., for hvilke den erklærede sig Selskabets Debitor. Og denne Kredit-operation, som blev udført under Forhold og til en Tid, som ikke vare gunstige for Finanserne, er det ikke her det passende Sted til at tale udførligt om eller fælde nogen Dom over.»

Bonghi derimod, der ikke havde slige Hensyn at tage, har givet en temmelig udførlig Forklaring over denne ganske vist noget mærkelige Transaktion og ikke afholdt sig fra at fælde en Dom derover. Sagen var nemlig den, at Salget i Virkeligheden forvandlede sig til et Laan, der tilmed maa siges at være afsluttet paa ingenlunde gunstige Vilkaar. Da Staten nemlig, som anført, maatte udstede 15 rentebærende Obligationer, som skulde indfries i Løbet af 15 Aar, til et samlet Beløb af 212 Mill., for at erholde en kontant Betaling af 150 Mill. forskudsvis udredet for de Godser, som først efterhaanden kunde blive solgte, var det i Virkeligheden det Samme, som om den havde optaget et Laan til en Kurs af lidt over 70 pCt. Men herved maa det erindres, at den gav fuld Valuta for den modtagne Sum til haandfaet Pant, idet Selskabet selv skulde besørge samtlige resterende Domæneejendomme solgte og derhos, efter at der var solgt for 212 Mill. L., fremdeles oppebære $\frac{1}{3}$ af, hvad Ejendommene udbragtes til ud over Vurderingssummen. Ved Ugangen

af 1873 var der i Henhold til denne Overenskomst solgt for over 170 Mill. L., medens det hele Beløb, der ventes at ville indkomme af de til Realisation ad denne Vej bestemte Ejendomme, er anslaaet til c. 300 Mill. L., hvoraf der altsaa næppe vil tilfalde Staten mere end omtrent to Tredjedele. En Tredjedel af Domænernes Værdi er saaledes gaaet tabt, fordi Staten har været nødsaget til at antecipere Resultatet af Salget og gjøre det til Grundlag for et Laan.

Paa en noget lignende Maade er det gaaet med de konfiskerede Kirkegodser. Ratazzi, der var Finansminister i 1867, dengang Beslutningen toges om Realisationen af disse Ejendomme, fik nemlig Sagen ordnet saaledes, at han bemyndigedes til at udstede Obligationer til Beløb af den Værdi, hvortil Kirkegodserne vare ansatte, og sælge disse, for paa denne Maade at antecipere Udbyttet af Salget, der kun kunde ventes at ville foregaa lidt efter lidt. Disse Obligationer skulde da indløses, efterhaanden som Salget af Ejendommene gav Midler i Hænde dertil; men for at lette Salget bestemtes det endvidere, at kun en ringe Del af Kjøbesummen skulde betales kontant; Resten kunde betales med de udstedte Obligationer, der da skulde tages til pari, medens de selvfølgelig for at blive afsatte til en Tid, da de almindelige Statsobligationer kun stod i lidt over 50 pCt., maatte udbydes betydeligt under pari. Ratazzi havde gjort Regning paa, at han i 1867 kunde afsætte for 250 Mill. L. af disse Obligationer og i 1868 for 150 Mill., og for at opmuntre Publikum til hurtigt at købe dem, fastsattes det ved Indbydelsen til offentlig Subskription, der udgik d. 28 Oktober, at de, der tegnede sig inden d. 6 Novbr., fik Obligationerne til en Kurs af 78, medens de derefter ikke solgtes under 80.

Men hvad skete? «Folk strømmede ikke til for at købe til 78, uagtet de truedes med senere at maatte betale 2 pCt. mere; og Grunden var den, at denne Trusel slet ikke rørte dem, eftersom de heller ikke havde i Sinde at købe senere. . . Salget af Obligationerne foregik nemlig kun omtrent i samme Omfang som Salget af Godserne selv — thi kun de, der vilde købe disse, købte Obligationer for at kunne betale med disse og derved erholde 20 pCt. Rabat.» At dette virkelig forholdt sig saaledes, fremgaar klart af det forholdsvis meget ringe Beløb af disse Obligationer, der til enhver Tid ere i Omløb, og af en Sammenligning mellem det Omfang, hvori Godserne bleve solgte, og det, hvori Obligationerne ere blevne solgte og paa Ny indgaaede i Statskassen. Indtil Udgangen af 1873 er der nemlig solgt et nominelt Beløb af c. 290 Mill. L. af disse Obligationer, hvoraf c. 250 Mill. alt ere vendte tilbage til Staten som Betaling for solgte Godser. Til samme Tid er der solgt Godser for c. 447 Mill. L.; men da den allerstørste Del af Kjøbesummen — omtrent $\frac{9}{10}$ — kan afgjøres med Obligationer, er det virkelige Provenu omtrent 20 pCt. ringere. Imidlertid ere Obligationerne i de senere Aar stegne noget i Pris, og de i 1873 udbudte ere blevne solgte til en Kurs af 85.

Den hele Værdi af det indtil Udgangen af 1872 solgte Domænegods og Kirkegods udgjorde lidt over 600 Mill. L., og de Ejendomme, som da endnu havdes i Behold og kunde og skulde sælges, ansloges til en Værdi af knap 400 Mill. L. Havde man kunnet realisere disse betydelige Værdier under mere heldige Vilkaar og ikke behøvet stedse at antecipere Salget med betydelige Tab, vilde de i langt højere Grad, end det nu har været Tilfældet, have bidraget

til at formindske Underbalancen og den ved denne for-
 aarsagede stadige Forøgelse af Gjælden. Og havde man
 kunnet — hvad man ganske vist ikke kunde — sælge
 dem helt og holdent til deres sande Værdi i Løbet af
 nogle faa Aar, vilde man ikke have været nødsaget til at
 forøge Befolkningens Skattebyrde i saa stort et Omfang,
 som det nu er sket. Thi denne sidste Vej til at opnaa
 Balance har man benyttet i langt større Omfang end det
 maaske i Almindelighed troes hos os — om det end
 maaske ogsaa her gjælder, at en tidligere Benyttelse af
 denne Vej vilde have gjort den mindre besværlig og paa-
 lagt Befolkningen et mindre Tryk.

Det vil ikke godt kunne lade sig gjøre i dette korte
 Omrids af Italiens finansielle Historie at give Mere end
 et Par Antydninger af, hvad der i saa Henseende er gjort.
 Om at gaa nærmere ind paa de enkelte Skatters Historie
 og særlig paa en Undersøgelse af, hvorvidt man just har
 valgt de heldigste ny Skatter, og om Forøgelsen af de
 gamle principmæssig kan forsvares, vil der her ikke kunne
 være Tale. Det maa her være tilstrækkeligt at antyde
 den Vej, man har fulgt, og de Resultater, man har naaet.

I sidste Henseende stille vi følgende Hovedbetragt-
 ning i Spidsen: I 1862, da man endnu ikke havde be-
 gyndt at sælge Statsejendommene og altsaa havde de fulde
 Renter af disse, udgjorde den samlede ordinære Indtægt
 c. 470 Mill. L.; i 1873 udgjorde alene Indtægten af Skat-
 ter og Paalæg lidt over 950 Mill. L. Tages til en mere
 direkte Sammenligning Provenuet af de vigtigste direkte
 og indirekte Skatter i de to nævnte Aar, ansat i runde
 Tal, faas:

	1862.	1873.
Skatter paa faste Ejendomme	112,6 Mill. L.	215,1 Mill. L.
Toldafgift	58 —	96,7 —
Konsumtionsafgift, Salt- og Tobaksregale	114,6 —	252,6 —
Arve- og Stempelafgift m. fl. indirekte Skatter	53,3 —	129,2 —
Indkomstskat	14 —	192,9 —
	352,5 Mill. L.	886,5 Mill. L.

Herved maa nu erindres, at i 1862 hørte Venetien og Kirkestaten ikke med til Riget. Disse Provinsers Befolkning udgjorde imidlertid i 1862 kun c. 14 pCt. af det daværende Kongerige Italiens Befolkning; forhøje vi altsaa hint Aars Indtægt med c. 14 pCt., faa vi et mere korrekt Udgangspunkt for Sammenligningen. Men vi faa da kun alligevel et Beløb af lidt over 400 Mill. L., der altsaa i en Tid af omtrent 10 Aar, i hvilken Befolkningen er tiltagen med omtrent 7 pCt., er steget med over 100 pCt. Det samlede Skattebeløb falder nu med over 35 Lire — omtr. 24 Kroner — paa hvert Individ af Befolkningen. Allerede absolut taget er dette meget betydeligt; men for ret at bedømme det Tryk, denne Skattebyrde lægger paa Befolkningen, maatte man endnu tage i Betragtning — foruden selvfølgelig Beløbet af kommunale Afgifter — Befolkningens Velstand, som ganske sikkert for et meget stort Antal af Familier er overmaade ringe. At man overalt hører Klage over de uhyre Skatter, kan derfor ikke undre Nogen, og lige saa lidt kan det forbavse, at det nu, da det gjælder om at forøge den ordinære Skatteindtægt med omtrent 5 pCt. for at skaffe Balancen til Veje, falder meget vanskeligt for de Paagjældende at paa-

pege nye Skatteobjekter. Minghettis Forslag i saa Henseende synes ikke at finde sær Naade for Parlamentets Øjne. Netop i disse Dage har et af disse Forslag, der gaar ud paa at forhøje Afgiften af Overdragelsen af faste Ejendomme fra 3 til 4 pCt., været til Forhandling i Deputeretkammeret; og uagtet Minghettis tidligere Modstander Sella støttede Forslaget og fulgtes af sine specielle Tilhængere, opnaaedes der kun en kneben Majoritet af 20 Stemmer for Skatteforhøjelsen. Denne er ganske vist ogsaa i Strid med det Program, som samtlige Ministre ved sidste Valg vedkjendte sig paa Valgtribunerne, nemlig at Balancen skulde tilvejebringes, ikke ved ny Skatter, men ved administrative Reformer, der — foruden at formindske de almindelige Administrations-Udgifter — skulde forøge Nettoprovenuet af de alt bestaaende Skatter. Og efter at man i Løbet af ti Aar har forhøjet næsten samtlige Skatter og derhos paalagt to ny Skatter af saa betydeligt Omfang som den i 1868 indførte Formalingsafgift (*tassa sulla macinatione dei cereali*), der i 1873 indbragte 64 Mill. L. eller 2,4 Lire pr. Individ af Befolkningen, og Indkomstskatten, der i 1864 afløste nogle ubetydelige Arter af direkte personlig Skat, der under forskellige Navne forefandtes i enkelte Provinser og tilsammen, som ovenfor anført, kun indbragte 14 Mill. i 1862, medens den ny Indkomstskat alt i 1865 indbragte c. 67 Mill. L., i 1869 bragtes op til 119 Mill. og i 1873 har indbragt 192 Mill. L. eller over 7 Lire pr. Ind., kan man ikke undre sig over, at Parlamentet kun uvilligt og modstræbende giver sit Samtykke til ny Skatteforhøjelser. Naar de i de sidste Aar tagne strængere Forholdsregler til Skatternes Opkrævning virkelig have naaet deres Hensigt og tilvejebragt et større Udbytte og færre Restancer

maa Grunden hertil for en stor Del vistnok søges i den Omstændighed, at de sidste — og navnlig det sidste — Aar har været gode Aar for Italien og bragt en udmærket Høst. Uden dette er det vistnok et stort Spørgsmaal, om hint Resultat vilde være naaet, og fremdeles er det sikkert et Spørgsmaal, om Befolkningen i Tilfælde af en mindre god Høst vilde være i Stand til at udrede de alt paalagte Skatter. Det, som Italien derfor i Øjeblikket mest af Alt trænger til, er et Par gode Aar; disse ville nemlig af sig selv bringe den saa meget efterspurgte Balance, ja vel endog et Overskud til Veje. Alene den stærkt tiltagne Ud- og Indførsel har fra 1871 til 1873 forøget Toldindtægterne med 15 Mill. L., og alle andre indirekte Afgifter voxe ligeledes med en rigere Produktion og en tiltagende Velstand. Et Par Aars god Høst og uforstyrrede Omsætningsforhold ville saaledes maaske i sig selv være tilstrækkelige til at bringe Underbalancen til at forsvinde og frembringe en ny og lykkeligere Epoke i Italiens Finanshistorie.

W. S.
